

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr 36 (1965) 1995 m. rugsėjo mėn. 19 d.

Eina 40 Metus.

Melbourne

Abortas, alkoholizmas, skyrbos ir savizudystė - tai pačios rimčiausios problemos, kurias spręsti tenka Lietuvos bažnyčiai, pasakė kun. Gintaras Grušas, Lietuvos vyskupų konferencijos generalinis sekretorius. Jis kalbėjo Lietuvos vyčių suvažiavime, įvykusiame Detroito mieste, Mičigane, Jungtinėse Valstijose. Kun. Grušo kalbą, pasakytą rugpjūčio 11 d. apžvelgė Amerikiečių katalikų žinių agentūra NCNS. Nepaisant naujų iššūkių, kaip bažnyčios nuosavybės grąžinimas ir religijos dėstymas, Katalikų bažnyčios padėtis ima gerėti, sakė kun. Gintaras Grušas.

Jis nurodė, kad itin opi yra švietimo problema, nes dešimtmečius praktiškai nebuvo religinio auklėjimo. Daugelis lietuvių nuoširdžiai tiki, bet jų tikėjimui stinga žinių. Pasak Lietuvos vyskupų konferencijos gen. sekretoriaus, maždaug 60 procentų santuokų baigiasi skyrybomis, kai, tuo tarpu, apie 75 procentai lietuvių save laiko katalikais. Auga abortų skaičius, nors prie sąjūdžio už negimusios gyvybės gynimą prisideda vis daugiau Lietuvos gydytojų. Viena aišku, abortai neša daug pelno gydytojams, pasakė kun.Grušas.

Amerikiečių žinių agentūra „National Catholic News Service“ rašo, kad dvi Jungtinių valstijų katalikų bažnyčiai būdingos problemos kamuoja ir Lietuvos Bažnyčią: kunigų trūkumas ir bažnyčios nelankymas ypač atostogų metu. Anot kun. G.Grušo, lietuviai katalikai žino daugiau apie savo tikėjimą dabar, pasibaigus 50 metų trukusiai sovietinei spaudai. Tačiau jis įspėjo, kad perėjimas į šandienos reikalavimus atitinkančius katalikiškojo garbinimo būdus turi vykti lėtai. Negalima mesti senųjų papročių iš jų gerai nepasimokius, pasakė Lietuvos vyčių suvažiavimo dalyviams kun. G.Grušas. Jis kvietė šią Amerikos lietuvių organizaciją įvairiais būdais padėti Lietuvos

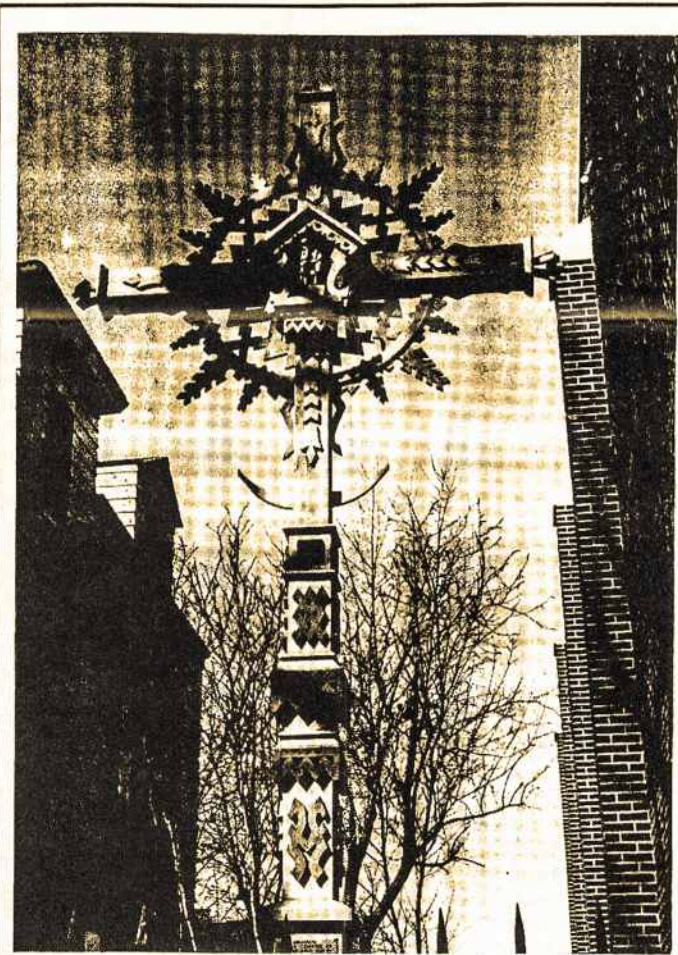
Lietuvos Katalikų Bažnyčios padėtis

Kun. Gintaras Grušas

bažnyčiai. Tačiau pati svarbiausia pagalbos priemonė yra malda, prie kurios prisidėti gali visi.

Mielai priimamos ir pinigines aukos, rūbų ir maisto siuntos. Tačiau materialinę paramą, išskyrus finansinę, geriau pirma suderinti su Lietuvos Bažnyčia, pasakė kun.G.Grušas. Amerikiečių

katalikų žinių agentūra savo pranešimus platina visose Jungtinių Valstijų vyskupijose. Jais naudojasi vietinė katalikų spauda. Siame pranešime, žinių agentūra NCNS prenumeratoriams pateikia adresus Lietuvos vyčių atstovų per kuriuos galima siųsti aukas Lietuvos katalikų bažnyčiai.

Lietuviški kryžiai yra mūsų gilus prisirišimo prie Kristaus ženklas

Sunkumai Ekumenizmo kelyje

Popiežius Jonas Paulius II, atvykęs iš savo vasaros rezidencijos Castelgandolfo į Vatikaną, bendrojoje audiencijoje vėl susitiko su skaitlingais maldininkais iš viso pasaulio.

Sv. Tėvas susitiko su maldininkais šv.Petro bazilikoje, o tuoj po to, Pauliaus VI audiencijų salėje. Bendrosios audiencijos katechezėje popiežius toliau tęsė pašnekėsį apie ekumenizmą, šį kartą kalbėdamas apie atsiskyrius Vakarių Bažnyčias. Prieš pradėdamas katechetinį pašnekėsį, audiencijos dalyviams įvairiomis kalbomis buvo

paskaityta ištrauka iš apaštalo Pauliaus laiško romiečiams: „Nuteisinti tikėjimu, gyvename taikoje su Dievu per mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, per kurį tikėjimu pasiekiamo tą malonę, kurioje stovime ir didžiuojamės Dievo šlovės viltimi. Ir ne vien tuo. Mes taip pat didžiuojamės sielvartais, žinodami, kad sielvartas gimdo ištvermę, ištvermė - išbandytą dorybę - viltį. O viltis neapgauna, nes Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios, kuri mums duota“.

Siandieninių ekumeninių

pastangų kontekste, pažvelkime į skaitlingas bažnytines bendruomenes kitus Vakaruose Reformos laikotarpiu ir po jo, - pradėjo savo katechezę bendrosios audiencijos dalyviams šv.Tėvas. Vatikano II Susirinkimas dekrete apie ekumenizmą „Unitatis Redintegratio“ primena, kad „tos bendruomenės atvirai išpažįsta Jėzų Kristų, kaip Dievą ir Viešpatį, ir vienintelį tarpininką tarp Dievo ir žmonių, vieno Dievo: Tėvo ir Sūnaus ir Šventosios Dvasios garbei. Trinitarinis tikėjimo išpažinimas sudaro tvirtą pagrindą dialogui, nors

būtina atsižvelgti, kaip pažymi tas pats dekretas, jog „yra nemenkų prieštaravimų su katalikų Bažnyčios doktrina ir dėl Kristaus - [sikūnijusio Dievo žodžio ir dėl jo išganyto darbo ir dėl Marijos dalyvavimo išganyto darbe“. Šios Bažnyčios ir bažnytinės bendruomenės dėl jų skirtingos kilmės, doktrinos ir dvasinio gyvenimo nesutinka ne tik su katalikybe, bet ir tarpusavyje, todėl šie sunkumai, - kalbėjo Sv.Tėvas, - dar labiau išryškina nuolatinio dialogo būtinybę.

Reikšmingas elementas, skatinantis ekumeninį dialogą, yra Sv.Rašto meilė, pagarba ir beveik kultas, skatinantis mūsų brolius nuolat gilintis į Sv.Knygų paslaptis. Kaip tik iš čia kyla galimybė pažinti ir priklausyti Kristui, „bažnytinio bendravimo versmei ir centriui. Vienybės su Kristumi troškimo pagauti, jie yra verčiami vis labiau ir labiau ieškoti vienybės, taip pat visų tautų akivaizdoje liudyti savo tikėjimą“.

Krikšto bendrumas su šiais mūsų broliais yra tas sakramentinis vienybės ryšys, jungiantis visus, kurie juo atgimdyti. Kiekvienas pakrikštytasis yra tikrai inkorporuotas į nukryžiuotąjį ir pašlovintąjį Kristų ir atgimdomas dalyvauti dieviškame gyvenime. Tačiau krikštas savyje yra tik pradžia ir daigas, nes jis visas siekia išreikšti gyvenimo pilnatvę Kristuje. Taigi krikšto paskirtis yra išpažinti pilnutinį tikėjimą, visiškai įsijungti į išganyto instituciją, kaip pats Kristus to norėjo ir pagaliau išsakyti į pilnutinį eucharistinį bendravimą.

Kunigystė ir Eucharistija - sakramentai priklausantys krikšto sferai, kurių, tačiau, trūksta bendruomenėms, kur nėra kunigystės sakramento ir todėl neišlaikiusiems gyvenimo ir pilnutinės Eucharistijos paslapties tikrovės. Verta pažymėti, kad ir tos bendruomenės, kai per šventąją vakarienę daro Viešpaties mirties ir prisikėlimo atminimą, išpažįsta, kad tai reiškia gyvybinį bendravimą su Kristumi ir laukia jo garbingo atėjimo. Tai elementai priartinantys šias bendruomenes prie katalikiškos doktrinos. Tai pagrindiniai sąlyčio taškai, įgalinantys tęsti teologinį dialogą, kuriam taip pat drąsina reikšmingi žingsniai šioje srityje tikrai žengti teisinga kryptimi.

„Ekumenizmo kelias, kurį turime nueiti, dar ilgas. Turime tęsti šią savo kelionę drąsiai ir su pasitikėjimu, vengdami lengvapėdiškumo ir neišmintingų žingsnių. Nepaisydami senų ir naujų sunkumų, išskylančių ekumenizmo kelyje, visas viltis dedame į Kristaus maldą už Bažnyčią, į Tėvo meilę mums ir į Šventosios Dvasios jėgą, kartu su šv.Pauliumi būdami įsitikinę, jog „viltis neapgauna, nes Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šv.Dvasios, kuri mums duota, - baigė bendrosios audiencijos katechezę popiežius Jonas Paulius II.

Kaip įprasta, po to sekė sveikinimai maldininkams jų gimtosiomis kalbomis. Audiencijoje taip pat dalyvavo keli šimtai maldininkų iš Lietuvos.

Lietuvių Radijo Tarnyba
Vatikane

Australijos vyriausybė kiek tik galėdama mažina išlaidas ir skelbia, kad nebeturi pinigų mokykloms, todėl valstijų vyriausybės yra priverstos mažinti mokyklų ir mokytojų skaičių. Nebėra arba nebeskiria pinigų ligoninėms, todėl reikia medicinos patarnavimus mažinti, taip, kad žmogus yra priverstas laukti net du metus iki daktarai galės jam padaryti operaciją. Vyriausybė mažina kariuomenę, o šaudmenų atsargos nustumo iki dviejų savaičių. Nejaugi jie tikisi per dvi savaites laimėti karą arba pabėgti į Ameriką.

Nežiūrint visų draudimų ir sumažinimų, valstybiniai mokesčiai su kiekvienu naujo budžeto paskelbimu nepaprastai didėja, o patarnavimas žmonėms vis mažėja. Kila klausimas, kur tie iš piliečių surinkti pinigai dingsta. Jie taip paslaptinai prapuola, kad net patys ministeriai negali paaiškinti, kas su jais atsitiko.

Prieš porą metų „taikos mylėtojai“ suruošė didelę demonstraciją prie Alice Springe esančiai bendrai austalų ir amerikiečių satelitų stebėjimo stočiai nugriauti. Mūsų išmintingoji vyriausybė šitam „Taikos mylėtojų“ sąjūdžiui paskyrė 800.000 dol. paremti jų kovai už taiką. Gautus pinigus jie panaudojo pasisamdyti kelionei autobusus ir apmokėti algas profesionalams demonstrantams. Tada valdžia paskyrė 400.000 dol. pasiūsti policijai, kad ji neleistu visai sudaužyti brangius stebėjimo stoties įrengimus. Taip ir buvo. Suvažiavę iš visos Australijos demonstrantai nuvertė apie stotį visas tvoras ir daug ką pagadino, beto priteršė visą Alice Springs miestą. Tada valdžia vėl paskyrė 200.000 dol. atstatyti tvoras ir išvalyti miestą. Pusantrą milijono dol. buvo išleista vėjais, nes norėta, kad per sekančius rinkimus visi demonstrantai balsuotų už jų partiją.

Tokiu „Taikos“ ir besąlyginio nusiginklavimo sąjūdžių Australijoje yra virš 40 ir jie visi gauna valstybinę paramą, kaip jie vadina „Grants“, kad galėtų valstybės pamatus kaip žiūrėkės griauti iš apačios. Taip pat nereikia pamiršti, kad visuokie homoseksualai, lesbianai taip pat gauna valstybės paramą. Valstybės „Grant“ apmoka kasmetinį jų „Mardi Gras“ parodą Sydnejuje ir dalyvių autobusų keliones iš kitų miestų. Homoseksualų ištvirkimui propaguoti jų leidžiamas žurnalas gauna kasmet apie 80.000 dol., o lesbian šlamštas apie 60.000 dolerių.

Po to seka valstybinė parama komunistiniams kraštams, kiekvienam po 65 milijonus dolerių, Angolai, Mozambikui, Vietnamui, Kinijai ir kitiems kraštams kur yra „Proletariato diktatūra“. Pereitais metais daug gavo Kinija, o šias

DOSNŪS KUR NEREIKIA

Rašo Albinas Pocius

metais Vietnamas. Australijos valdžia verkšlėna, kad neturi pinigų pensijoms pagerinti. Geležinkelio į Darwin statybai bei greitkelių remontui arba ligoninių personalui algas apmokėti, todėl mažina ligoninių skaičių ir atleidžia daktarus ir slaugės, bet turi pinigų „taikos“ demonstrantų kelionėms apmokėti.

Demokratinių kraštų vyriausybės jie bara dėl žmogaus teisių nepaisymo, o komunistiniam Vietnamui paskyrė 80 mil. dolerių tiltui per Mekonk upę statybai, nors ten kalėjimai ir koncentracijos stovyklos pilnos politinių kalinių. Australijos laikraščiai skaitytojai ir televizijos žinių žiūrovai nemato ar nenori suprasti, kad vyriausybė iš jų juokiasi ir laiko juos kvailiais, nes niekas neprotuoja, kad vyriausybė švaistosi milijonais dolerių ne savo krašto gerovei, bet skiria komunistų kraštams.

Valdžia šaukia visais Jeriko trimitų balsais, kad nori Respublikos, bet neatrodo, kad jie yra subrendę demokratiškai tvarkytis. Respublika be demokratijos yra tikra diktatūra. Kur nėra demokratijos ir valdžia žmones apgaudinėja, tokia santvarka niekur toli mus nenuves. Galbūt jie ir nori diktatūros, nes tada lengviau valdyti ir taksa apkrauti, nes tada visi turės tylėti ir garbinti vyriausybės darbus.

Norėdama laimėti žydų bendruomenės balsus, mūsų vyriausybė surengė tariamųjų karo nusikaltėlių teismus, kurie kainavo 30 mil.dolerių. Advokatai gerai uždirbo. Vazinėjo pirmos klasės lėktuvais. gyveno geriausiuose viešbučiuose. aplankė Ameriką, Angliją, Vokietiją, Izraelį, ir žinoma Rusiją. Tai buvo nuostabus medaus mėnuo. Daug ieškojo, bet nieko rimto nesurado, nes po 50 metų žmonės ir jų atmintis žymiai pasikeitė.

Dabar prancūzams paskelbus, kad jie savo Pacifiko saloje Mururoa Atol bandė atominę bombą vėl atsirado gera proga atsikratyti keliais milijonais dolerių organizuojant masines demonstracijas prieš mums draugiška Prancūziją. Visuokie „taikos mylėtojai“ vėl gavo šimtus tūkstančių organizuoti demonstracijoms, o mūsų ministeriai važinėja po Pacifiko salų valstybės organizuodami boikotą prieš Prancūziją. Sakoma, kad jie žada paduoti Prancūziją į Tarptautinį Teismą, Hagoje, kuris kainuotų virš 30 mil.dolerių. Tada teks dar porą ligoninių ar mokyklų uždaryti, kad atliktų pinigų jų politinėms kvailystėms.

Noris jų visų paklausti, o kur jie

visi buvo, kai prieš keletą savaičių komunistinė Kinija išbandė dvi savo atomines bombas ir žada greitai dar porą išbandyti. Jokio triūksmo. Jokių protestų ar demonstracijų nebuvo. Kinijos

vyriausybė ant juoko pareiškė, kad jų bombos yra taikai palaikyti, o prancūzų yra agresijai sukelti. Jie visi galvoja, kad žmonės yra kvailiai ir rimtai patikės jų pasakoms, taip kaip Adelaidėje einant ginčams dėl Hindmarsh salos tilto statybos, patikėjo pasakoms apie „Women's Business“.

„Gintarinis slėnis“: karybos pamokos

Zydrūnas Sumaciūs (kairėje) iš Marijampolės ir karys iš JAV Pegramas Prattenas. G.Svitojaus (ELTA) nuotr.

Rugpjūčio 20 d. Ruklos mokymų centre oficialiai prasidėjo tarptautiniai mokymai „Gintarinis slėnis-95“. Rugpjūčio 18 d. baigėsi pirmoji - teorinė šių mokymų dalis.

Pirmąją rugpjūčio savaitę Ruklos mokymų centre 56 mūsų šalies kareivius ir likitinius karybos mokė Kroatijoje taikos palaikymo misiją atlikusio būrio LITPLA-1 kariai. Rugpjūčio 8 d. jų būrį papildė dešimt iš JAV atvykusių karių, kuriems vadovavo kapitonas Peteris Gorky.

Vieną mokymuose dalyvaujantį lietuvių kuopos būrį sudaro Kauno jėgerių bataliono kariai, o kitą suformavo motorizuotos pėstininkų brigados „Geležinis vilkas“ karininkai, į Ruklą atrinkę karius iš įvairių Lietuvos batalionų.

Dvi savaites mūsų šalies kariai buvo mokomi, kaip pagal Jungtinių Tautų Organizacijos reikalavimus įrengti stebėjimo bei kontrolės postus ir dirbti juose, suteikti pirmąją medicinos pagalbą, eskortuoti svarbius asmenis ir sunkvežimių kolonas, patruliuoti, išminuoti, kovoti prieš snaiperius.

Teorinę mokymų dalį baigė šaudymo užsiėmimais, kuriuose kareiviai mokėsi šaudyti iš JAV atvežtais ginklais. Mokymams

vadovaujantis pulkininkas leitenantas Antanas Jurgaitis teigiamai įvertino Lietuvos karių sugebėjimus naudotis amerikietiškais ginklais.

Rukloje vyko ne tik kariniai mokymai: JAV ir Lietuvos kariams buvo surengtas galitūnų konkursas, kurį laimėjo lietuviai. Svečiai iš JAV taip pat aplankė Vilnių, Kauną, Klaipėdą, Neringą, jiems buvo organizuota lietuviška etnografinė vakaronė.

Nuo rugpjūčio 21 d. prasidėjo antroji mokymų „Gintarinis slėnis-95“ dalis - kuopos taktiniai mokymai. Buvo lavinami pirmojoje dalyje įgyti įgūdžiai ir žinios.

Šių iki rugpjūčio 24 d. vykęs apmokymų tikslas - stiprinti JAV ir Lietuvos karių sugebėjimus koordinuoti veiksmus, atliekant taikos palaikymo, humanitarinės pagalbos ir koalicijos paramos operacijas.

Mokymams surengti skirta apie 300 tūkstančių litų. Pusę šios sumos apmokės JAV ginkluotosios pajėgos.

Ruklos mokymų centrą pasiekė labdaros siunta iš Švedijos. Joje - šiuolaikiška virtuvės įranga, kompiuteriai, medicinos pagalbos priemonės. Šios dovanos vertė - apie pusę milijono Švedijos kronų.

ELTA

Sunki Sibiro gyventojų evangelizacija

Nacionalizmas, religinis prozelitizmas ir naujoji, staigių permainų paskatinta pagonybė šiuo metu labiausiai trukdo Sibiro gyventojų evangelizaciją ir vietos katalikų ekumeninį dialogą su stačiatikiškais, - kalbėjo Novosibirske besidarbuojantys italų kunigai. Tačiau nepaisant sunkumų ir evangelizacija ir ekumeninis dialogas vistiek vyksta. Ypač didelį darbą nuveikia jau kuris laikas Novosibirsko universitete veikiantis religijos mokslų institutas. Didelį

pasisekimą turi katalikiška spauda. Taip pat neblogai klostosi ir oficialūs ir asmeniniai vietos katalikų kunigų santykiai su stačiatikiškais. Šioje srityje buvo turbūt didžiausių sunkumų. Į Sibirį atvykusius užsieniečius katalikų vietos stačiatikiai iš pradžių priėmė labai šalta ir su didžiausiu nepasitikėjimu ir prireikė laiko, kad santykiai pagerėtų.

Lietuvių Radijo Tarnyba Vatikane

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 9376 7355

Published by the Australian Lithuanian Catholic Federation

LEIDŽIA AUSTRALIJOJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Edvardas Šidlauskas. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$35. Kituose kraštuose \$40. Atskiras numeris \$1.00. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$2.00. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Taika Balkanuose?

Rašo dr. Jonas Kunca

Buvusio Jugoslavijos karas prasidėjo prieš 4 metus, kai Serbijos vadas Milosevic pradėjo įgyvendinti „didžiosios Serbijos“ iliuziją kroatų ir musulmonų teritorijų sąskaiton. JTO nestabdė agresoriaus pačioje pradžioje. Kai konfliktas išsiplėtė, JTO neišdrįso iš vis pasipriešinti serbam, bet pasitenkino įspėjimais, kurių niekas nepaisė. Visi žinojo, kad tai tušti žodžiai. Atrodė, kad viskas baigsis serbų laimėjimu ir Rusijos įtakos sustiprėjimu Balkanuose. Viskas pasikeitė pradėjus prezidentauti Prancūzijos Chirac'ui ir kroatam staiga atsiėmus serbų okupuotą Kroatiją. Bailūs amerikiečiai ir europiečiai pamatė, kad serbai toli gražu nėra tokie stiprūs, kaip nuduoda ir kad juos galima priversti taikytis, kol dar nevēlu. Kitaip Kroatija su Bosnija ko gero juos sumuštų ir pačios padiktuotų taikos sąlygas. Vakariečiai nutarė, kad dabar yra jiems proga veikti, atstatyti jų prarastą prestižą ir išvengti didesnio konflikto Balkanuose.

Europiečiai per NATO pasiuntė karo lėktuvus bombarduoti serbų pozicijas nelegaliai įžengusias į „saugumo zonas“, kai serbai nesitikėdami tokios reakcijos atmetė ultimatumą atitraukti savo sunkiąją artileriją ir tankus iš jų. Serbų ir pasaulio nustebeimui, NATO šį kartą bombardavo rimtai net keletą dienų. Davė antrą ultimatumą pasitraukti iš minėtų sričių sustabdydami karo aviacijos veiksmus. Kai ir šį kartą

serbai neatsitraukė, buvo atnaujinti NATO bombardavimai.

Vašingtonas, buvęs visai pasyvus šiame reikale, irgi sujudo: nusiuntė į Balkanus užsien.reik. ministro padėjėją su misija sutaisyti serbus, bosniečius ir kroatų. Visų 3-jų šalių užsienio r. ministrai prižadėjo dalyvauti taikos konferencijoje Zenevoje. Bosnijos serbai pavėdė juos atstovauti Milosevic'ui, Serbijos vadui, kuris karo tikrai nenori. Jo šalis gerokai yra nukentėjęs nuo uždėtų sankcijų, kuriomis jis norėtų atsikratyti ir dar kuo greičiau. Atsidūrę pralaimėtojo pozicijoje, serbai greičiausiai bus sukalbamesni. Kitaip yra su Kroatija ir Bosnija. Jos galėtų statyti didesnius reikalavimus toje taikos konferencijoje. Balkanų žmonės tas karas jau yra nubodę. Vadai į tai privalės atsižvelgti. Ko gero Balkanuose bus atstatyta taika ne dėl amerikiečių pareigūno nusiuntimo, bet dėl ryžtingo Kroatijos žygio į Kroatiją ir militarinės lygsvaros atstatymo. Prancūzijos prezidentas daug prisidėjo eidamas už griežtų priemonių pavartojimą prieš miestus apšaudančius serbus.

Tai gera pamoka vakariečiams, JTO įskaitant. Kai tarpininkavimas ir kitokia diplomatija nesustabdo agresoriaus, reikia pavartoti prieš jį jėgą ir dar tokią, kuri įtikintų puolėją, kad jo užmačios yra beviltiškos. Bailumui ir neryžtui tada ne vieta. Jei viskas pasibaigs

taikos atstatymu Balkanuose, bus atstatytas bent iš dalies NATO ir JTO prestižas. Tie, kurie galvoja ir kalba apie rusų imperijos atstatymą su jos senomis sienomis, greičiausiai kol kas aprims nebūdami tikri apie Vakarų reakciją tokiu atveju.

Šį kartą Jelcinas lyg ir protestavo prieš NATO bombardavimus, bet į tai Vakarai nekreipė dėmesio. Atrodo, kad Maskva jau nėra laikoma pasauline galybe, su kuria reiktų viską aptarti. Rusijos pastatymas į jai priklausiančią vietą gali būti tik naudingas, nes jis prablavinis rusų politikus ir karštuolius nacionalistus, kurie, jei

laimėtų rinkimus, žada paskirti karo ministeriu gerai žinomą plk. Alksnį, surusėjusį latvi.

Pasikeitusi padėtis Balkanuose naudinga ir mums, nes ji atitolins pavojų mūsų valstybei. Mūsų politikai turės daugiau laiko pasiruošti netikėtumam. Tik gaila, kad jie to laiko neišnaudoja. Dabar Lietuvoje yra tiek susipriešinimo, kad pradeda pašlyti valstybės stabilumas. Vienas sako, kad min. pirmininkui vieta esanti kalėjime. Tautininkai siūlo priešlaikinius rinkimus. Krašto valdymui mūsų vadai neturi nei laiko, nei noro, nei sugebėjimo.

Feministės sako: vyrai turi dalytis valdžia su moterimis

Ramunė Sakalauskaitė

„Nenorime, kad pasaulį valdytų vien vyrai. Valdžia ir pareigomis turi dalytis su moterimis“, - tokiais žodžiais Taivane vykstančioje feministų konferencijoje už taiką pradėjo Polus senatorė ir renginio organizatorė Hsiu-Lien Annette Lu. Parodžiui renginio organizatorių-tarptautinio Taivano aljanso leidini apie 15 pasaulį valdžiusių moterų (vieną jų - K. Prunskienė), senatorė pasidžiaugė, kad nė viena jų nebuvo diktatorė. Ovacijomis buvo sutikta žinia apie tai, jog feministų kongresas priverstė Kiniją nutraukti atominius bandymus Taivano pajūryje.

Renginyje, kuriame dalyvavo 24 pasaulio šalių moterys - parlamentarės, ambasadorės, mokslininkės ir žurnalistės, Lietuvai atstovavo pirmosios vyriausybės vadovė, buvusi premjerė, dabar - Moterų partijos pirmininkė Kazimiera Prunskienė.

Diskusijose daug kalbėta apie žymias pasaulio moteris - imperatorę Jekateriną, buvusią Izraelio premjerę Goldą Meir, JAV prezidento F. Roosevelto žmoną Eleanorą. Japonijos, Rusijos, Kinijos, Kosta Rikos, Čilės ir Lietuvos moterys aptarinėjo būdus, kaip išvengti konfliktų ir sustabdyti kraujo praliejimą, anot renginio organizatorės, kuri ketina

reikalai, o jų mes neturime teisės vadinti aborigenais“, sakė E. Raišiuotis.

V. Petrauskas taip pat pažymėjo, kad Rusijos politikai susitikimuose, kaip jau įprasta, pasisakė prieš NATO plėtimą. O vienas Rusijos Užsienio reikalų ministerijos atstovas net mėgino pagrasinti Lietuvai galimomis sankcijomis, jeigu iš Lietuvos būtų deportuotos buvusios Sovietų Sąjungai pavaldžių komunistų organizacijos „Jedinstvo“ vadai Valerij Ivanov arba jei nebus greitai išspręstas Rusiją patenkinančiu būdu Lietuvoje kalinamų buvusios Komunistų Partijos vadovų bei kitų už priešvalstybinę veiklą suimtų ar nuteistų veikėjų likimas.

Seimo narys Valdas Petrauskas teigė pareiškęs nesitikimą su problemos politizavimu. Petrauskas pažymėjo, kad tai yra teisiniai reikalai, nes yra „konkretūs straipsniai, konkretūs nusikaltimai ir konkreti atsakomybė“.

Lietuvos moterų partijos pirmininkė K. Prunskienė P. Lileikio nuotr.

kandidatuoti Taivano viceprezidentės rinkimuose H.L.A. Lu, taikos siekį simbolizuoja ir konferencijos emblema - baltas taikos balandis, saugantis pasaulio taiką ir ramybę.

Daug dėmesio konferencijoje buvo skirta Lietuvos atstovei. Ji skaitė pranešimą apie taikų Lietuvos kelią į nepriklausomybę. Vėliau kalbėjo apie moteriškosios kultūros atgimimą politikoje, anot K. Prunskienės, tai yra rimtas pasaulio taikos garantas.

K. Prunskienė, kaip ir Taibėjaus stadione koncertavęs Rudas Stewardas, susilaukė Taivano spaudos dėmesio. Paslaugūs jai buvo ir Lietuvos vyrai, Kopenhagos aerouoste padėję nešti lagaminą.

Taivane vykusioje feministų konferencijoje vyrų dalyvavo nedaug. Žodžio paprašęs Azijos fondo narys sakė norįs, kad pasauliui vadovautų jo motina, tačiau kategoriškai pasisakytų prieš valdžią žmonos rankose. Į tai atsakydama Čilės parlamento narė Maria Angelica Cristi Marfil pabrėžė, kad motinos visada pamiršta vaikus nuodėmes, to nepasakysi apie žmonių ir vyrų santykius.

„L.R.“

Rusijos lietuvių padėtis nėra lengva

Vakarų pasaulyje gyvenantys lietuviai dažnai prisimena brolius ir seses tremtinius ir šiaip, įvairiais gyvenimo vingiais patekusius į Rusiją lietuvius. Ne taip jau seniai, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Bronius Nainys aplankęs plačiosiose Rusijos teritorijose išsisklaidžiusius tautiečius, sakyčiau, subūręs juos į Lietuvių Bendruomenę, paskleidė mums daug įdomių žinių apie jų gyvenimo sąlygas, jų siekius lietuvių išlaikyme, jų norą likti Tautos dalimi. Dabar paskaitykime kaip apibūdina lietuvių gyvenimą ir jų veiklos sąlygas Rusijoje, birželio mėn. ten apsilankę trys Lietuvos Seimo, žmogaus ir tautybių reikalų komiteto nariai.

Rusijoje nėra bendros tautinių mažumų politikos, pažymėjo trys Seimo žmogaus ir tautybių reikalų komiteto nariai, apsilankę Maskvoje.

Komiteto pirmininkas LDDP narys Mindaugas Stakvilevičius ir kitas valdančiosios frakcijos narys Everistas Raišiuotis ir Demokratų frakcijai priklausantis Valdas Petrauskas dvi dienas lankėsi Maskvoje ir susitiko su Rusijos parlamento NVS ir tautiečių reikalų komiteto bei Tautybių reikalų komiteto nariais, taip pat su Rusijos užsienio reikalų ministerijos atstovais.

Mindaugas Stakvilevičius spaudos konferencijoje Vilniuje sakė, kad nemažai buvo bendrauta su lietuvių bendruomenės Maskvoje

nariais, apsilankyta lietuviškoje „Saltinėlio“ mokykloje. Seimo narys sakė, kad Rusijoje nėra bendros politikos po visą šalį išmėtytoms lietuvių bendruomenėms ir visus reikalus joms tenka spręsti su konkrečių regionų vadovais.

Maskvos meras Jurij Lužkov, anot Stakvilevičiaus, yra gėroniškai nusiteikęs lietuvių bendruomenės atžvilgiu. Todėl dėl neišspręstų lietuviškosios mokyklos problemų - pirmiausia pastato rekonstrukcijos, reikėtų, kad oficialūs Lietuvos atstovai kreiptųsi pagalbos tiesiai į Maskvos merą. Tokiu būdu, mano Seimo narys, problema galima būtų išspręsti.

Demokratas Valdas Petrauskas teigė, kad Rusijos valdžia nenkai tepadeda lietuvių bendruomenei. Pasak jo, ta parama yra žymiai mažesnė, nei Lietuvos pagalba rusų bendruomenei. V. Petrauskas sakė, kad tik Lietuvos ambasados Maskvoje dėka Rusijos Lietuvių Sąjunga turi nedidelį kambarėlį pačioje ambasadoje.

Tuo tarpu Rusija, sakė Seimo narys, propagandiniiais tikslais „per padidinamąjį“ stiklą vertina rusų padėtį Baltijos kraštuose ir čia išskylančius sunkumus. „Lietuvių padėtis Rusijoje tikrai sunki“, sakė Valdas Petrauskas.

Everistas Raišiuotis pažymėjo, kad nepaisant visų problemų, demokratiniai poslinkiai Rusijoje net ir tautinių mažumų atžvilgiu jaučiami. „Sprendžiamas ne vien aborigeninių tautų likimas. Bus teisiniu būdu sprendžiami ir lietuvių

„Lietuvos Baudžiamasis Kodeksas už įsitikinimus nebūdžia, tokie straipsniai buvo tik Sovietų Sąjungos Baudžiamajame Kodekse“, sakė Seimo narys Valdas Petrauskas.

Tremtinių Grįžimo Fondas

1992 m. Lietuvoje įsteigtas Tremtinių Grįžimo Fondas rūpinasi tebesančiais Rusijoje išvežtais ir jų šeimomis. Fondas rūpinasi atsiunčiamais į Lietuvą mokytiis tremtinių vaikais ir vaikaičiais, o ypač - tremtinių šeimomis, grįžtančiomis į Lietuvą. Daugelis jų yra visko netekę tėvynėje ir vargsta Rusijoje, neturėdami lėšų net kelionei namo. Laukti, kol Rusijos valdžia susipras atitaisyti skriaudą, nelabai realu arba laukimas užtruks pernelgį ilgai.

Tremtiniams reikia padėti dabar ir fondas daro ką įstengdamas, labai

dėkingas Vakarų užsieniuose gyvenantiems lietuviams už kiekvieną paaukojamą ir Lietuvii Namams, tai yra mokyklai Vilniuje, kurioje mokosi be tėvų sugrįžę vaikai ir tremtinių šeimų pensionatui Valakampiuose prie Vilniaus ir tiesiog vaistams,

pragyvenimo pašalpoms, nes yra daug sugrįžusių tremtinių ir ilgai kalintų Lietuvos laisvės kovotojų, kurie skaudžiai vargsta tėvynėje.

Tremtinių Grįžimo Fondas labai vertins palikimą arba dalį palikimo, užrašomo šiam kilniam tikslui.

Tremtinių Grįžimo Fondo adresas: Vilnius, Jakšto 9, 117 kamb.

Fondo sąskaita aukoms užsienio valiuta: Vilniaus valstybiniame komerciniame banke Nr. 07040274. „Tremtinių Namų“ sąskaita „Talkoje“ Nr. 888.

Dėkingas tremtinių vardu - Vytautas Cinauskas, TGF Valdybos pirmininkas

TRUMPAI

Vatikano radijo biuletenis pateikia Rusijos dienraščio „Trud“ pranešimą apie Vilniuje atkastą bendrą kapą, kuriame buvo palaidota 113 Stalino respresijos aukų. Kapas atrastas atsitiktinai vykdamas statybos darbus. Lietuvos valdžios įstaigos užvedė bylą šių kraupitų skerdynių kaltininkams išaiškinti.

Burundyje nužudytas kunigas Sinankva. Burundžio sostinėje Bužumbure buvo nušautas vietos kunigas Michel Sinankva. Vatikano dienraštis praneša, kad ji nušovė nežinomi, manoma Tutsi kilmės asmenys. Kun.Sinankva buvo krikščionis, baigęs aukoti šventas Mišias kai žmogžudžiai jį atidengė ugnį. Hutų kilmės kunigas Sinankva buvo Bužumburo vyskupijos vystymosi įstaigos viršininkas. Žuvusio kunigo laidotuvių apeigoms vietos katedroje vadovavo Bužumburo vyskupas Simon Netamvana, į kurio gyvybę buvo nesėkmingai pasikėsinta prieš keletą mėnesių. Burundyje siautėja pragaištingos tautinės kovos tarp vietos hutų ir tutsių.

Bosnijoje išsprogdinta katalikų bažnyčia. Sanski Most mieste, Banja Lukos srityje, kurią valdo Bosnijos serbai buvo išspogdinta Marijos Dangun ėmimo bažnyčia. Nuo karo Bosnijoje ir Hercegovinoje pradžius 1992 metais Banja Lukos vyskupijoje buvo sunaikintos 43 bažnyčios ir du vienuolynai, žuvo penki kunigai ir viena vienuolė. Daug kunigų buvo prievarta iškeldinti iš vyskupijos. Vyskupijoje liko vyskupas Komarica ir saujelė kunigų, prisiglaudusių vyskupijos kurijos patalpose. Nuo gegužės mėnesio padažnėjo katalikų ir musulmonų gyventojų persekiojimo atvejai po to, kai į sritį atvyko daug serbų, bėgančių nuo chorvatų karinės ofenzyvos Vakarų Slovenijoje.

Išgastis Paryžiuje. Ekspertų manymu, Paryžiaus centre teroristų susprogdinta bomba buvo norima pasėti mirti. Šiuo atžvilgiu pastarasis pasikėsinimas labai panašus į liepos 25 d. Paryžiaus metro St.Michel stotyje, kuriame žuvo 7 žmonės. Naujausio teroristinio akto autoriai nežinomi. Žuvusiųjų nebuvo. Iš 17 sužeistų, 9 tebegydomi ligoninėje. Nors Paryžiaus meras Tiberis paragino gyventojus nepasiduoti bombos psichozei, žmonės apėmė baimę. Yra įsitikinusių, kad prasiidėjo nauja atentatų kampanija, panaši į tą, nuo kurios 86 metais žuvo 13 žmonių.

Lietuva turės savo atstovą Komunizmo aukų memorialo fundacijos Tarptautinėje taryboje. JAV Kongreso įsteigtos fundacijos pirm. L.Dobrianskis atsiuntė laišką V.Landsbergiui, dėkodamas profesoriui, kad jis suteikė dalyvauti šios institucijos taryboje kaip Lietuvos atstovas.

Kalmaro miesto parke, Švedijoje, stovės lietuvių sukurta skulptūra. Jos autorius skulp. Algis Vytėnas iš Panevėžio. Simbolinę skulptūrą, kuri stovės Ulofo Palmės Draugystės parke, skulptorius sukūrė švedijos Kalmaro miesto mero kvietimu viešėdamas Švedijoje. Panevėžietis taip pat sukūrė medalį Kalmaro unijos 600 metų jubiliejui.

Atominė Ignalinos jėgainė iš arti

Elektros gamykla, žinoma ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje

Turbūt ne vienas Lietuvoje esantis objektas tiek daug nėra linksnuojamas pasaulio spaudoje ir kartojamas įvairių kontinentų žmonių lūpose, kiek Ignalinos atominė jėgainė.

Apie šią jėgainę paskutinių kelių metų laikotarpyje buvo daug rašyta ir iševijos spaudoje, ypač kai pasirodė grasinimų ją susprogdinti. Dėl to ne be reikalo buvo susirūpinta ne vien tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse valstybėse, ypač Skandinavijoje. Švedija net nemažai parėmė lėšomis, kad šiai elektrinei būtų užtikrintas deramas saugumas.

Kur ta atominė jėgainė?

Nors ji vadinasi Ignalinos AJ, tačiau tai netikslu. Ignalina (nuo 1950 m. rajono centras, turintis 5000 gyventojų) yra tolokai nuo šio pastato. Pradėjus statyti (tai atliko Sov.Sąjungos armijos kareiviai) šią jėgainę, netrukus išdygo ir atskiras miestas, pavadintas šalia esančio Visagino ežero vardu. Miestas išdygo 1977 m.; 1981 m. čia gyveno apie 10,000 žmonių, dabar - 30,000. Tai daugiausia atominės jėgainės darbuotojai bei jų šeimos, kurių dauguma atvyko iš Sov.Sąjungos, nes Lietuvoje atitinkamų specialistų nebuvo.

Beje, šis naujas miestas nuo elektrinės yra už penkių kilometrų. Elektrinėje dirba 6000 žmonių, kurių tik apie 3% lietuviai. Visi kiti yra rusai arba kitų slavų tautų žmonės, be jų ši elektrinė negalėtų veikti.

Reaktorius iš arti

Patį didžiausią įspūdį padaro pats atominis reaktorius, ir kurį pateikti reikia užlipti gal 50 ar daugiau laiptų ir gerokai paprakaituoti, nes šiluma ten nepavydėtina. Pradžioje reikia apsiręngti baltais drabužiais, kaip ir ligoninėse, ir praeiti ne vienas elektronine sistema valdomas duris, kurių be specialių kodų neatidarysi. Iš čia išeinantieji yra tikrinami radioaktyvumą matuojančiu aparatu, kuris gali pasakyti ar esamo radioaktyvumo kiekis yra pavojingas sveikatai. Čia dirba geriausiai savo šakos specialistai. Jie rizikuotų savo gyvybe, jeigu būtų aplaidūs.

Šios elektrinės konstrukcija yra palyginti viena pažangiausių iš RBMK reaktorių ir naujausias tokių įrengimų variantas. Palyginus su Chernoblyo AJ, Ignalinos jėgainė yra galingesnė - 1500 MW vietoje 1000 MW ir turi kitokią avarijų lokalizacijos sistemą.

Tokie duomenys yra duoti 1993 m. išleistame leidinyje „Ignalinos

atominė elektrinė“. Jos autoriai - mokslininkas iš JAV - Kazys Almėnas ir du vietiniai - Benediktas Čėna ir Algirdas Kaliaška. Čia rašoma, kad Ignalinos AJ priklauso „verdančio vandens“ jėgainių kategorijai. Reaktorių aušinantis vanduo, jam tekant per aktyviają zoną, yra užvirinamas ir iš dalies paverčiamas garu.

Čia minimą leidingą turėtų perskaityti visi, kurie domisi Ignalinos AJ. Tada atpultų daug

Edvardas Sulaitis

bereikalingos baimės, kuri baugina ne vieną mūsų tautietį, ne tik Lietuvoje, bet ir užsienyje. Gaila, kad šis leidinys išleistas tik 1,500 egz. tiražu.

Šiuo metu nerimą kelia ne tik AE saugumas bei kiti panašūs dalykai, bet ir jos amžius, nes Ignalinos AJ darbo išteklių baigsis 2010-2015 m. Jau dabar pradėdama galvoti, kur tada ją dėti ir kaip išspręsti numatomas problemas.

„Tėviškės Ziburiai“

Pasirašyta gynybos sutartis su Norvegija

Lietuvos kariai pagerbia J. Kosmo (dešinėje) ir L. Linkevičių. Gedimino Sviotiaus (ELTA) nuotr.

Rugpjūčio 8 d. Norvegijos gynybos ministras Jorgenas Kosmo atvyko į Vilnių oficialaus vizito. Svečią Vilniaus aerouoste pasitiko Lietuvos krašto apsaugos ministras L.Linkevičius.

J.Kosmo apsilankė Antakalnio kapinėse, po to - Krašto apsaugos ministerijoje. Ten buvo surengta oficiali sutikimo ceremonija, dalyvaujant garbės sargybos kuopai ir pučiamųjų orkestrui.

Norvegijos gynybos ministras susitiko su Krašto apsaugos ministerijos pareigūnais.

Po šio susitikimo ministrai J.Kosmo ir L.Linkevičius pasirašė dvišalio bendradarbiavimo ir kontaktų gynybos srityje sutartį. Panašias sutartis Lietuva jau turi su 9 valstybėmis, tarp jų - su penkiomis NATO narėmis.

Pasak L.Linkevičiaus, šioje sutartyje tik numatytos ilgalaikio bendradarbiavimo gairės. Konkretūs planai, ministro teigimu,

bus parengti vėliau.

Norvegijos gynybos ministras J.Kosmo pabrėžė, kad susitarimas leis geriau bendradarbiauti ilgą laiką, kad tai labai praktiškas dokumentas. Jis teigė, jog karinis bendradarbiavimas turi būti koordinuojamas ir su kitomis Šiaurės valstybėmis. Norvegija neketina mokyti Lietuvos, tačiau yra pasirengusi pasidalyti sukauptu patyrimu.

Po sutarties pasirašymo J.Kosmo pietavo su Norvegijos ambasadoriumi Lietuvoje Peru Gulliku Stavnumu.

Po pietų J.Kosmo Seime susitiko su seimo Nacionalinio saugumo ir Užsienio reikalų komitetų nariais. Vyriausybėje Norvegijos gynybos ministras susitiko su Lietuvos ministru pirmininku Adolfu Slezevičiumi.

Vėliau svečias pavakarieniavo su Linkevičiumi ir išskrido į Rygą.

„E.L.“

RAŠOTE TESTAMENTĄ? Skirkite dalį „Tėviškės Aidams“. Mintimi šventa ten investuokite save, Kur Dievas ir Tėvynė šaukia. Būk apaštalas spaudoje „Tėviškės Aiduos“.

Lietuva pernelg dosni, atlapaširdė

Pasaulio lietuvių sporto žaidynių dalyvės, Estijos lietuvių bendruomenės pirmininkės Rasos Unt pastabos

Baigėsi V Pasaulio lietuvių sporto žaidynės. Mums, atvykėliams, taip reikšmingai įvardintiems „pasaulio lietuviams“, apvilktiems baltais su žaliomis raidėmis ir emblema marškinėliais (nugaroje - duoklė „Coca-Colai“), užsikabinusiems ant kaklo savo pačių „abrozdėlius“, tos dienos buvo tikra šventė. Lietuva ir žaidynių organizatoriai buvo tarsi mūsų geriausi bičiuliai, nujaučiantys ir išpildantys kiekvieną norą, užgaidą. Ir nė kiek mes nepersisportavom, nepavargom.

Per eisena Vilniaus gatvėmis mums plojo. Kalnų parke žavėjomės puikiu renginiu, o kai rugpjūčio 4 d. bėgome miesto gatvėmis (kas iš Trakų, kas nuo Garitūnų prie Vilniaus, o kas - nuo sostinės patiltės), praleisdami troleibusus ir automobilius, ne vienas iš stovinčių šaligatviuose klausė: „kur bėgate, iš kur?“

Įsimintina susikaupimo valanda Kauno Karo muziejaus sode lyje, kai chorui giedant „Marija, Marija“ padėjome gėlių ant Nežinomojo kario kapo ir prie Nepriklausomybės paminklo. Negausi dalyvių eisena, pagarba žaidynių nugalėtojams, kauniečių išdaigos vejose ir padangėse, vaišių prikrauti stalai, nuotaikingos ansamblių dainos ir muzika (kas norėjo - prisivaišino, kas valiojo - prisišoko) - visa yra nepamirštama. Dar nesutemus ėjome ieškoti S.Dariaus ir S.Girėno paminklo, o jie, pasirodo, čia pat bestovį, išsikovoję erdvią aikštę ir padangę.

Mums buvo gera, todėl už viską aciū! Bet ar mes patys buvome geri? Ar matėm, jautėm Lietuvos gyvenimą, žmonių nuotaikas?

Pasilikusi Vilniuje dar paviešėti, išgirdau ne vieną priekaištą. Ir man taip pasirodė: Lietuva pernelg dosni, atlapaširdė viso svieto „mėgėjams“, išgirdusiems apie šventę iš draugų ar kaimynų tolimoje šiaurinėje Rusijoje tremtinių Igarkoje ir nusipirkusiems bilietus į traukinį - į negirdėtas lietuvių žaidynes. Visi buvome apgyvendinti, pavalgydinti, dar ir į namus parsinešdavome sulčių, dešros, šokolado...

Rugpjūčio 7 d. „Dienoje“ Rasos Krausauskaitės aprašyta, kad žaidynių dalyvis Olegas prisipažino neturintis jokių ryšių su Lietuva. Atvyko kaip turistai ir kaip sportininkai su krepšinio komanda...

Pakalbinau ir aš bendrabutyje 12-metę mergaitę iš Igarkos, suprantančią tik rusiškai. Sakėsi esanti graikė, jos senelis buvo latvis, o tėvas, kurį ji parodė, tuo metu stovėjo ant laiptų ir kalbėjosi su savo draugu gruzinu. Ir sugrįš tie žmonės į savo namus Rusijoje, Sibire ir kitur, girsis ir pasakos savo draugams, kaimynams apie nertūpestingai praleistas dienas Lietuvoje, ir, ko gero, dar ne vienas sumanys tuo įsitikinti 1998 metais.

Man rodos, prieš kitas žaidynes reiktų taikyti griežtesnę atranką - ne tik lietuviams, gražuolėms lietuviutėms, bet ir sportininkams. Kitaip žaidynių šūkis „Lietuviais

esame mes gimę“ praranda savo prasmę.

Ar sutalpins mus visus, ar pamaitins dosnioji Lietuva, turinti tiek bedarbių, skurdo paženklinytų žmonių? Todėl ir žiūrovų ne per daugiausia buvo gatvėse, stadionuose. Jie nesidžiaugė drauge su mumis. Ir mes Antakalnyje, Saulėtekio studentų bendrabučiuose, tarsi bijodami vieni kitų, mažai bendravome ir kalbėjomės.

Norėčiau pridurti porą žodžių ir apie gražiausios lietuviutės konkursą. Kokios ten lietuviutės, jei net nesuprato, kas joms lietuviškai sakoma? Gal reiktų rinkti iš

5 sportuojančių lietuvių, o ne iš profesionalių, jau tapusių viena kartą „Miss Lietuva“, „Miss Estija“? Ir tikrai ne kasmet, o tik per sporto žaidynes.

Reiktų papasakoti ir apie tai, kaip mus kalbino Lietuvos laikraščių korespondentai.

Štai rugpjūčio 7 d. dienraštis „Diena“ įmano lūpas įdėjo žodžius: „keletą kartų persivalgiau ir jaučiau tingulį, bet maratoną vistiek bėgau“. Prie tokių žodžių, kaip „persivalgiau“, „tingėjau“, aš neįpratusi, nes jų negirdėdavau iš savo tėvų lūpų, ir savo vaikų taip pat neišmokiau... Juos tik iš laikraščio sužinojau. Okovo mėnesį į Taliną buvo atvykęs Lietuvos savaitraščio „Pirmadienis“ korespondentas pakalbinti Estijos

lietuvių bendruomenės narę „Mis Estonia-93“ Lilę Uksvarav. Jis pažadėjo grįžęs atsiųsti straipsnį ir gražinti paskolintą nuotrauką. Tą straipsnį tik dabar, Zaidynių dienomis, išsireikalavome. Beje, ir „Pirmadienyje“ radau tokį mergaitės sakinį: „Baigus mokyklą, pradėjau dirbti, nes mokytis tingėjau“. Viena geriausių mokinių, dabar studentė, mokanti 6 kalbas, bankininke, kurios nepasidalina kelios firmos... tingi?! Kodėl tas žodis „tingių, tingėjau, tingėsim“ toks žavus ir gajus Lietuvos korespondentų rašiniuose?! Mums jis yra negražus.

Toliau „Pirmadienyje“ pasakojama Lilės žodžiais: „Mamos išvirtais cepelinais svečiai estai beprotiškai persivalgydavo“. Jei mes taip ir pasakytume, Lietuvos spaudos darbuotojai turėtų mus pataistyti, o ne teršti tokia prasta kalba ir posakiais savo laikraščius. Girdėjau, bus baudžiami radijo stočių ir televizijų darbuotojai dėl neteisingo kirčiavimo. Mano paminėti į kalbinamų žmonių lūpas įdėti neteisingi žodžiai yra daug kartų nepriimtinesni ir kraudesni.

Tai tiek apie Zaidynes... O aš dar lieku mielajame Vilniuje ir džiaugiuosi vasaros malonėmis, bėgioju Sapieginės kalnuose, pavadintais, „Sveicarijos sveikatingumo parku“. Būta čia gražių užmačių, tik, gaila, jau nebeliko ažuolinių suolų, vaikams suręstų kelmynėlių. Randu juos išlaužytus, sunaikintus, išspardytus. Užtinku daug laužaviečių, šiukšlynų, senų automobilių griaučių...

Rasa Unt „E.L.“

Linai ir technika pagal PHARE programą

Vida Bielskytė

Panevėžio rajone, Upytės bandymų stotyje, daugelis šalies linininkystės specialistų susipažįsta su Europos bendrijos PHARE programos dvejų metų konsultacijų rezultatais. Žemės ūkio ministerija pakvietė į Upytę apie 150 rajonų žemės ūkio valdybų, bendrovių, agronomų ir ūkininkų. Bus parodyta linininkystės technika, apžiūrėti mokslininkų bandymų laukeliai ir ūkininkų auginami linai. Specialistus turėtų sudominti naujas prancūziškas linų auginimo ir

dorojimo 6 mašinų kompleksas, kurio tikimasi sulaukti.

Su PHARE programa ir jos dalyviais supažindins Lietuvos žemdirbystės instituto Upytės bandymų stoties direktorius, technikos mokslų daktaras Algimantas Endriukaitis.

Kaip sakė dr.A.Endriukaitis, šiemet Lietuvoje linų pasėta apie 14 tūkst. ha. Perna buvo 9,8 tūkst. ha.

Tarptautinius ekspertus padėti atgaivinti linų produkcijos pagerinimo programą yra pakvietusi Vyriausybė dvejimems metams. Tam buvo skirta 428 tūkst. ECU - apie 0,5 milijono JAV dolerių. „L.A.“

Europoje bulvės brangsta dėl sausros, Lietuvoje - dėl gero derliaus

Giedrė Bradauskienė

Dėl sausros Europoje pradėjo brangti bulvės - Londono prekių biržoje rugpjūtyje tona bulviu jau kainavo 2244 litas (birželį tik 650 litų). Didžiosios Britanijos ūkininkai toną bulvių parduoda po 1892 litus. Ekspertai teigia, kad bulvių kainos toliau kils, jei dar dvi savaites tęsis sausra ir nebus lietaus.

Lietuvoje bulvės irgi pradėjo brangti, bet visai dėl kitų priežasčių - ūkininkai sako, kad šiemet užderėjo puikios bulvės, o gera prekė ir kainuoja brangiau.

Tačiau prekybininkai jau dabar nerimauja, kad ūkininkai nepradėtų eksportuoti bulvių į Europos šalis, kuriose jos kelskart brangesnės. Tada bulvių pristigtų Lietuvoje, ir jų kaina labai padidėtų. Kadangi bulvėms eksporto muitų nėra, tokios prognozės gali pasivirtinti.

Vėlyvųjų bulvių trūkš Sakių rajono „Sakos“ sėklininkystės ūkio vyriausiasis agronomas Jonas Valaitis sakė, kad maistinių bulvių kilogramą ūkis parduoda po 50 centų. Tokia pati kaina buvo ir pernai.

Anot J.Valaičio, vėlyvosios bulvės neturėtų pigti. Mat daug ūkininkų nesugebėjo kovoti su bulvių maru, todėl labai sumažėjo vėlyvųjų bulvių pasėlių. Kita priežastis - smulkieji ūkininkai siekia auginti ankstyvasias bulves, greičiau jas parduoti ir greičiau atgauti pinigus.

„Už šiuos pinigus ūkininkai gali samdyti kombainus javapjūtei“, - sakė J.Valaitis Anot jo, dabar bulvių pasiūla yra didesnė už paklausą, o rudnį ir žiemą, jei bulvių ir nepritrūks, tai jų kaina tikrai

nesumažės.

„Jau dabar verslininkai mūsų ūkyje užsakinėja didelius kiekius bulvių, kurias ruošiasi vežti į Ukrainą“, - sakė J.Valaitis ir nusistebėjo, kad lietuviškos bulvės gali būti populiarios Ukrainoje „L.R.“

Labiausiai lankoma vieta - turgus

Algirdas Petrulis

Kupiškio rajono vartotojų kooperatyvo turgus - labiausiai žmonių lankoma vieta. Nors šią vasarą dėl didelių karščių neleidžiama po atviru dangumi pardavinėti greit gendančių mėsos ir pieno produktų, retai kas į namus tuščiomis grįžta. Pastaruoju metu prekystaliai lūžta nuo sodų ir daržų gėrybių. Jų kainos vis labiau krenta. Už kilogramą obuolių ar kriausių prašoma tik 0,5 Lt. Iš uogų kol kas brangiausias mėlynės ir vyšnios. Litras kainuoja 2,5 Lt. Atpigo daržovės. Kilogramą bulvių siūloma pirkti už 1 Lt. Už agurkų kilogramą pirkėjai teduoda 0,5-0,6 Lt, kopūstų-0,7 Lt, pomidorų-3,4-4 Lt. Cukraus ir miltų stygiaus turgus taip pat nejaucia. Galima ir maišais vežtis. Kilogramas cukraus kainuoja 3,2-3,4 Lt, aukščiausios rūšies kvietinių miltų 1,8 Lt. Centnerį (50kg) kviečių siūlo po 18 Lt, už rugius prašo 17 Lt, miežius - 15 Lt. Paklausą turi naminė duona. Kilogramas kainuoja 1,2 Lt. Mažai kas derasi ir dėl šviežių rūkytų lašinių. Moka po 8-9 Lt, Dešimt kiaušinių parduoda po 2,6-2,8 Lt.

Turgaus gale susibūrę gyvulių pardavėjai. Už paršą prašo 80-85 Lt, už veršeljį - iki 200 Lt. „L.A.“

PRANEŠIMAS "TALKOS" NARIAMS

Lietuvių Kooperatinė Kredito Draugija "Talka" 1995 rugsėjo mėn. 30d., šeštadienį, 3.00 val. Lietuvių Namuose, 50 Errol Street, North Melbourne, šaukia:

METINĮ SUSIRINKIMĄ

DARBOTVARKĖJE:

1. Susirinkimo atidarymas
2. Balsavimo komisijos sudarymas
3. 1994 metinio susirinkimo protokolai
4. Pranešimai:
  - a. Veiklos
  - b. Atskaitomybės
  - c. Statutinis
  - d. Revizijos
5. Pranešimų diskusijos ir tvirtinimas
6. Valdybos rinkimai (renkami 3 nariai)
7. Valdybos atlyginimo nusfatymas
8. Pelno paskirstymas
9. Sumanymai ir pasiūlymai
10. Susirinkimo uždarymas

Pagal "Talkos" nuostatus dešimt narių atvykę į susirinkimą sudaro kvorumą. Kiekvienas narys, nežiūrįnt jo turimų įnašų, susirinkime turi tik vieną balsą. Narys negali atstovauti daugiau kaip 3 kitus narius. Nario atstovavimo įgaliojimas turi būti surašytas ir pasirašytas ant oficialaus blanko ir turi aiškiai nurodyti kaip atstovaujantis narys turi balsuoti. Blankai gāunami "Talkos" įstaigose. Atstovavimo įgaliojimai turi pasiekti draugijos centrinę įstaigą ne vėliau kaip 48 val. prieš susirinkimą. Vadovaujantis Draugijos įstatais, šis pranešimas ir metinė apyskaita nariams nėra sunčiami individualiai. Apyskaitas galima gauti visose Talkos įstaigose ir susirinkime.

Adelaidėje

Sulaukus gaivinančio lietaus, kelias savaites buvo pilkos dienos be saulėtų prosvaisčių, čia - mūsų padangėje neįprastos. Lietutis be vėjo sodriais lašais prisotino žemę. Rezervuarai pripildyti - vasarai geroji dovana.

Bet dangui prasiblaivius, saulei sušvitus Adelaidėje mirtis išsivedė taip daug lietuvių iš mūsų tarpo. Nors mirtis Dievulio pasiuntinys, bet nejauku...

AŲA Ignas Galinskas mirė liepos 29 d. 65 metų amžiaus. Gimęs Lietuvoje, Vilkaviškio apskr. Pajavyonyje. Kybartuose baigė dvi klases, mokėsi amatų mokykloje. Vokietijoje baigė 4-rias klases Memingeno gimnazijoje. Kybartuose buvo Altoriaus tarniku, Vokietijoje būdamas įsijungė į tautinius šokius ir skautus. 1948 m. atvyko į Australiją, įsijungė į tautinius šokius ir sportą, vedė Lilę Kiaupaitę, užaugino dvi dukreles Rūtą ir Ritą. Žmona mirė 1994 m.

Mirė ligoninėje, vietinis kunigas aprūpino šv. sakramentais. Rūgptūčio 2 d. šv. Kazimiero Bažnyčioje kun. J. Petraitis su tikinčiųjų būrių sukalbėjo rožinį, aukojo šv. Mišias už Mirusį, pasakė pamokslą. Palydėtas į Centennial Park kapines.

Mirusį teapgaubia Viešpaties ramybė, likusiems - dukroms, seserims, broliui ir jų šeimoms tenisileidžia Viešpaties paguoda.

AŲA Joanna Gecienė mirė Lewis Nursing namuose rugpjūčio 4 d. 76 metų amžiaus. Gimusi Lietuvoje, ištekėjusi už Juozo Gecevičiaus, vėliau pakeitė pavardę į Gecas. Neturėjo giminių nei šeimos. Jos vyras mirė Adelaidėje 1992 m. Kun. J. Petraitis lankė ją sergančią namuose, vėliau prieglaudoje ir ligoninėje. Ligoninės kapelionas aprūpino šv. Sakramentais ir dalyvavo šermyse Berry laidojimo koplyčioje. Kun. J. Petraitis sukalbėjo laidojimo maldas angliškai. Palaidota Enfield kapinėse, savo vyro kape. Suteiki Viešpatie, Mirusiai Amžiną ramybę.

AŲA Ksaveras Raznauskas staiga mirė rugpjūčio 7 d. Rūgptūčio 6 d. dar dalyvavo 9 val. šv. Mišios, kaip kiekvieną sekmadienį. Buvo tikintis, praktikuojantis lietuvis. Ėjo iš krautuvės į mašiną, sukrito ir mirė. Gimęs 1921 m. lapkr. 4 d. Maištonių kaime, Jonavos valsč., Kauno apskr. Lietuvoje liko dvi seserys su šeimom. Kaune lankė suaugusių gimnaziją. Australijoje pradėjęs darbą nuo cukrinių nendrių kirtimo, baigė tarnautoju valdiškoje įstaigoje. Buvo nevedęs, ramaus būdo. Labai domėjosi įvykiais Lietuvoje. Laidotuvės įvyko rugpjūčio 10 d. šv. Kazimiero bažnyčioje 10 val. Klebonas su laidotuvį dalyviais sukalbėjo rožinio dalį, aukojo šv. Mišias su

pamokslu. Atsiveikinimo žodį Parapijos Tarybos ir savo šeimos vardu tarė Augustinas Kubilius. Karstas palydėtas į Centennial Park kapinių krematoriumą, kur Klebonas sukalbėjo maldas, visi sugiedojo „Viešpaties Angelas“. Užjaučiame Seserų šeimas Lietuvoje ir M. Gavėnienę netekus rūpestingą pagelbinčio gyventoją. Mirusis Ksaveras tesidžiaugia dangiška ramybe.

AŲA Stefanija Rudaitienė mirė rugpjūčio 7 d. Southern Cross slaugymo namuose būdama 81 metų. Gimė Skaudvilės valsč., Tauragės apskr. Australijoje gyveno su savo vyru Vladu, kurį laiką turėjo ūkį netoli Adelaidės. Vyras mirė prieš 20 metų. Stefanija buvo ištikta paralyžiaus prieš 10 metų, eilę metų gyveno slaugymo namuose. Kun. J. Petraitis ją aplankydamas, aprūpindamas šv. sakramentais porą kartų metuose. Šeimos neturėjo, tik vyru seserį Amerikoje. Laidotuvės įvyko rugpjūčio 11 d. šv. Kazimiero Bažnyčioje šv. Mišias su pamokslu aukojo kun. J. Petraitis. Palaidota Centennial Park kapinėse savo vyro kape. Klebonas atliko laidojimo apeigas, visi sugiedojo „Viešpaties Angelas“. Tegul ilsisi ramybėje.

AŲA Janina Butkeviciūtė Kutkienė mirė rugpjūčio 8 d. North Eastern Community slaugymo namuose, baigdama 94-tus metus. Gimė Akmenės valsč. Mažeikių apskr., Zemaitijoje. Ištekėjo už pulkininko Petro Kutkos 1927 m. Vedybų apeigas atliko kan. Juozas Tumas Vaižgantas. Užaugino ir išmoksino dukrą Danutę.

Karo metu šeima pasitraukė Vokietijon, 1950 m. nuvyko į Ameriką, kur 1965 m. mirė Petras Kutka. Sekančiais metais Janina atvyko pas seserį Eleną Reisonienę į Australiją, Adelaidę. Čia įsijungė į lietuvišką veiklą: dirbo Liet. Namų bibliotekoj, priklausė ramovėnams, pensininkams ir Liet. Sąjungai. Buvo tikinti, praktikuojanti, ligi kol pajėgė sekmadieniais lankėsi šv. Mišiose šv. Kazimiero bažnyčioje. Buvo duosni aukomis. Būnant slaugymo namuose sekmadieniais su Klebono leidimu, dukra Danutė, nuveždavo Mamytę šv. Komuniją.

Rūgptūčio 12 d., 9.45 val. kun. Klebonas pravėdė rožinio dalį, aukojo šv. Mišias už Mirusią, pasakė pamokslą šv. Kazimiero bažnyčioje. Atsiveikinimo žodį tarė M. Stačiūnienė ir Vytas Neverauskas. Palaidota Centennial Park kapinėse, šalia A.A. sesers - Reisonų kapo. Kun. J. Petraitis sukalbėjo maldas, visi sugiedojo „Viešpaties Angelas“. Pabendravimas ir pietūs buvo Liet. Namuose. Dukrai Danutei gili užuojauta. Mirusiai teatsveria Viešpaties ramybė **S.P.**

SVARBUS ĮVYKIS

Ateinantį savaitgalį (šeštadienį, rugsėjo 23 dieną ir sekmadienio rytą, rugsėjo 24 d.) Adelaidės latvių namuose įvyks labai įdomi konferencija apie Lietuvą ir kitas Pabaltijo valstybes. Įvairių sričių žinovai skaitys virš 12 paskaitų; jų tarpe bus 7 aktualios paskaitos apie lietuvius ir Lietuvą. Tai reta proga Adelaidės ir apylinkių lietuviams išgirsti, ką Australijos akademikai galvoja ir rašo apie mūsų kraštą.

Šį svarbų įvykį organizuoja Pabaltijo Studijų Draugija (AABS - Association for the Advancement of Baltic Studies). Latvių namai yra netoli Adelaidės miesto centro: 4 Clark Street, Wayville, S.A. Dalyvavimas visoje konferencijoje kainuos tik \$8, galima užsimokėti prie įėjimo jau nuo 8.30 val. ryto. Konferencija prasidės šeštadienį 8.50 val. ryto ir baigsis 6 val. vakaro. Sekmadienį konferencija tęsis nuo 9.30 val. ryto iki 12.30 val.

Paskaitos bus anglų kalba. Todėl jos tiks ir vyresnio amžiaus dalyviams, ir mūsų jaunajai kartai, ir nelietuviams. Mums ypač įdomios bus paskaitos apie lietuvių liaudies dainas (Jennifer Rakauskas/Brisbane); apie tarptautinę pagalbą Lietuvos sužalotos gamtos atstatymui (Amanda Banks/Hobart); apie šiuo laikų Lietuvos vidurines mokyklas (Isolde Davis/Adelaide); apie šaltinius Pabaltijo tyrinėtojams (Giedrė van den Dungen/

Adelaide); apie Sigito Gedo poeziją (Edward Reilly/Geelong); apie mūsų tradicijų išlaikymą (Daina Pocius/Adelaide); ir apie Lietuvos ekonomiką (Algis Taškūnas/Hobart)

Ligšiol jau įvyko septynios tokios konferencijos, bet visos buvo Melbourne. Siemet pirmą kartą tokio masto akademinis Pabaltijo pagarsinimas įvyks Pietų Australijoje - todėl labai svarbu, kad mūsų tautiečiai nepraleistų šios retos progos pasisemti naujų žinių ir padiskutuoti mums rūpimais klausimais.

Prie įėjimo rengėjai taip pat pardavinės aukštos kokybės knygas anglų kalba apie Lietuvą: "Lithuania's Environmental Problems" (\$7.50); ir Lithuania in 1991 (\$9.95). Palyginus su kitų knygų kainomis, tai labai pigios knygos - bet jų jau mažai belikę, pirktiems patartina nedelsti.

Registruotis galima iš anksto, nusiunčiant užmokėstį Mr. F.H. Gailitis, 10 Regent St., Millswood, S.A. 5034. Kaip jau minėta, klausytojai galės užsiregistruoti ir konferencijos dieną nuo 8.30 val. ryto.

***

Deja, AABS rengėjai ima senti ir nežinia, kiek tokių subuvimų dar pajėgs surengti ateityje. O labai svarbu, kad Lietuvos vardas neišnyktų iš Australijos akiračio - ypatingai iš mokslo židinių, universitetų ir vietinės spaudos.

Tad naudokimės šia reta proga ir šeštadienį rugsėjo 23 dieną bei sekmadienį rugsėjo 24 dieną visi traukime į aštuntąją AABS konferenciją latvių namuose, 4 Clark Street, Wayville!

Tomas Tamulevičius

18-tos Australijos Lietuvių Dienos

3 Southern Avenue
ST. MARYS SA 5042
29.8.95

XVIII AUSTRALIJOS LIETUVIŲ DIENŲ 1994 M. ADELAIDĖJ
APYSKAITA

PAJAMOS:	\$	IŠLAIDOS:	\$
Bilietai	19702.00	Salių nuoma	6800.00
L.D. atidarymas	608.70	Naujųjų Metų Balius	12129.70
Programos - aukomis prie įėjimo	1074.05	Šviesos, garso, sceniniai priedai	872.50
Reklamos	540.00	Skelbimai, spausdinimas, kopijavimas ir kt.	3860.45
Palūkanos ir komisai	584.00	Programų vadovų ir atlikėjų	2238.90
Paramos - aukos	5375.00	Pašto išlaidos	170.85
Kitos pajamos	300.00	Administracija ir draudimas	637.35
Paskola iš ALP	12000.00	Sutkaus Foto paroda	375.00
		Grąžinta paskola	12000.00
			39084.75
		Liktis pervestas ALB Krašto V-bai	1099.00
BALANSAS	40183.75	BALANSAS	40183.75

ALB Adelaidės Apylinkės Kontrolės Komisija patikrino ir rado atskaitomybę ir kasos knygą tvarkoje. Adelaide, 1995 m. birželio mėn. 29 d.

18-tosios Australijos Lietuvių Dienų rengimo komitetas dėkoja visiems prisidėjusiems prie Lietuvių Dienų kultūrinio turtingumo ir malonios nuotaikos pušimui: Australijos Lietuvių Dienas. Pasimutysime 1996 metais Melbourne.

[Signature]
V. Opinskis
Rengimo komiteto pirmininkas.

Aukos Tremtinių Namams

Iki rugsėjo 2 d. gautos į sąskaitą Nr. 888 „Talkoje“: \$1,150 Vakarų Australijos Lietuvių Bendruomenės rinkliava, \$100, A. ir S. Gabas, po \$50 J. ir E. Karblane, „Tėvo Dienos“ proga pagerbiant mūsų tėvelius Joną ir Gabrielių, Snieguolę ir Gabrys Zemkalniai.

Viso iki šios datos suaukota \$53,060.50.

Vakarų Australijos Lietuvių B-nės aukų rinkliavos vajeaus aukotojai: po \$100 kun. dr. A. Savickis, S. Žilinskienė, A. Pudimaitis, A. ir E. Čižeikos, A. R. Sibartai, A. ir B. Kateivos, \$75 ALB-nės Valdyba, po \$50 J. Jaudegis, A. B. Steckiai, Sal. Zablockienė, O. Maleckienė, E. Petrukėnienė, G. M. Klimavičiai, A. Malinauskas, J. Kuzmickienė, po

\$30 A. J. Kaminičkas, A. P. Krutuliai, F. Gustienė, po \$5 T. Ditmonienė, po \$20 V. Klimaitis, V. Valiukėnas, G. Vyšniauskienė, V. Garnienė. Viso J. Cyžas, V. J. Repševičiai, \$1,150.

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Tautos Sventė visuomet yra dviguba, kai Vytautas Didysis 1430 m. savo kartūnacijos iškilmes buvo pasirinkęs rugsėjo 8 d. - Svč. Marijos Gimtadienį. Iškilmingos pamaldos vyko Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje rugsėjo 10 d. Procesijos tautinių ornamentų kryžių nešė Mišių patarnautojas - Dievo Berniukas Rimas Statkus, sekė kunigas, Liturginių skaitymų skaitytojas Lietuvos Respublikos konsulas Kęstutis Lynikas šv. Komunijos dalinimo pagelbininkas (Arkivyskupijos patvirtintas) - Juozas Keblys. Organizacijų vėliavos su garbės sargybonis: Lietuvos Trispalvė, LKVS Ramovės, Saulių DLK Vytenio kuopa, Džiugo Tuntas uniformuotas. Įeinančius Parapijos choras pasitiko giesme „Apsaugok Aukščiausias“, paskui giedojo Vyrų choras „O Sanctissima“, visi kartu „Tėve mūsų“, duetas: Birutė Gymantienė ir Vincas Danius „Giesmė į Šiluvos Mariją“. Visas choras - „O Kristau, pasaulio Valdove“, ir šv. Mišias baigiant Lietuvos Himnų. Kun. Pr. Dauknys tarė šventei skirtą žodį. Pamaldose dalyvavo 160 žmonių. Aukąs prie altoriaus atnešė Antanas ir Janina Jankevičiai. Visiėjo prie šv. Komunijos, buvo pakili nuotaika.

Latrobe Valley, Sale ir apylinkių lietuviai Tautos Sventę minėjo Servacijaus ir Alvinos Sabrinuskų sodyboje Moe mieste ant aukšto kalno eukaliptų miške. Kun. Pr. Dauknys tarė šventei skirtą žodį ir visi dalyviai, kurių su gausiais vaikais buvo 42, giedojo skambias giesmes, priėmė šv. Komuniją Dievui dėkojant už mūsų tautai gautas malones ir prašant švč. Marijos nuolatinės globos. Skaitymus atliko V. Koženiauskienė, E. Eskirtienė ir S. Sabrinuskas. Po pamaldų įdomia paskaitą pateikė viešnia iš Melbourno - ALK Federacijos sekretorė Aldona Vyšniauskienė, kuri iš karto pagavo visų atidumą. Visi sugiedojo Lietuvos Himną. Buvo surengtos suneštinės vaišės ir loterija, kuria suorganizavo Veronika Koženiauskienė, skirtą Sv. Kazimiero kolegijai Romoje, kuri ruošia lietuvius kunigus Romos popiežiškuose universitetuose. Loterija surinko \$142 ir kunigas juos jau persiuntė tai kolegijai į Romą.

Geelonge Tautos Sventė minėta rugsėjo 10 d. iškilmingomis pamaldomis šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, iš Melbourno atvykus kun. Pr. Daukniumi. Į bažnyčią procesija žengė su Vėliavom ir Garbės sargybonis: Lietuvos Trispalvė, Skautų Šatrijos Tuntas, Sporto klubas „Vytiš“. Lietuviškų

pamaldų Maršalka Juozas Gailius viską buvo sklandžiai suorganizavęs. Liturginius skaitymus atliko Stasė Lipšienė, Tikinčiųjų maldą - Juozas Gailius. Aukąs prie altoriaus atnešė Albertas ir Antanina Zvirbliai. Visi dalyviai, kurių buvo 40, sutartinai giedojo. Pamaldas baigėme Lietuvos Himnų. Visi priėmė šv. Komuniją už Tėvynę Lietuvą. Sekančios pamaldos Geelonge bus lapkričio 12 d. už visus mirusius lietuvius Geelonge ir už visų dalyvaujančių mirusius gimines.

Valerija (Valė) Balnionienė staiga mirė rugsėjo 5 d., giliame liūdesyje vyras Algirdas, vaikai: Saulius, Daina, Andrius, Anna, sesuo Petro, Povilo, Genės, Alekso, Viktoro, Sofijos ir visa gausi giminė, artimieji. Rožančius buvo kalbėtas Tobin pilnutėlėje žmonių koplyčioje North Melbourn, pravedė kun. Pr. Dauknys. Atsisveikinimo žodį tarė velionės brolis Viktoras Baltutis, atvykęs iš Adelaidės, Danutė Lynikienė - Būrelio vardu, Zigmas Augaitis - Lietuvių Bendruomenės vardu ir Romas Ragauskas - Sporto Veteranas, dar perdavė šeimai užuojautas, kurias jam prisiuntė ALFAS pirm. Antanas Laukaitis ir Varpo klubo pirm. Rimas Mickus. Laidotuvių šv. Mišios vyko Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje rugsėjo 11 d. ir palydėta į Fawknor kapines. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Vaclovas Tamošaitis, 75 metų amžiaus, mirė rugsėjo 7 d. Giliame liūdesyje brolis Stasys, giminės, artimieji. Rožančius kalbėtas Tobin laidotuvių koplyčioje Doncaster. Laidotuvių šv. Mišios aukotos Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje rugsėjo 13 d. Palydėtas į Eltham kapines. Teilsisi Viešpaties Ramybėje.

Už Kazimierą Mielažį, mirties antroje metinėse, šv. Mišias užprašė jo žmona Apolonija Mielažienė Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje rugsėjo 24 d. Kazimieras turėjo gražų balsą, dainavo abiejose choruose - Dainos Sambūrio ir Parapijos chore. Jis buvo keletą metų „Tėviškės Aidų“ redaktorius. Lietuvių Inžinierių ir Architektų sąjungos Melbourno skyr. steigėjas ir pirmasis pirmininkas.

Už Prelatą Praną Vaserį mirties 8-tose metinėse šv. Mišios spalio 1 d. sekmadienį Svč. Marijos Jūrų Zvaigždės bažnyčioje. Kviečiame gausiai dalyvauti šiose pamaldose, kai taip uoliai vadovavo mūsų lietuvių parapijai per ištisus 37 metus nuo pat atvykimo iš Europos į Melbourną, per tą laiką pakrikštijo 687 lietuvių šeimų kūdikius, sujungė 360 lietuviškų porų.

Pranešimas

Siuntinių į Lietuvą išsiuntimui.

Pranešame, kad supakuotus siuntinius į Lietuvą, pristatyti į Lietuvių Klubo salę šeštadienį, rugsėjo 30 d. nuo 12 val. arba sekmadienį, spalio 1 d. nuo 12 val.

Melbourno Lietuvių Klubo Valdyba

A. † A. Aleksandruil Jankevičiui

mirus Lietuvoje, nuoširdžiai užjaučiame jo brolių Antaną Jankevičių, mūsų Valdybos energingą narį. Amžinajai atilsį duok mirusiam, Viešpatie, ir amžinoji šviesa jam tešviečia.

ALK Federacijos Valdyba

7 Prelatas Pranas Vaseris

Mirties aštuntose metinėse vis gyvas visų širdyse. Kas Australijoje nepažino prelato Prano Vaserio? Visur jis reiškėsi: suvažiavimuose, organizacijose, o ypatingai Melbourn, kur praleido virš 37 metus, būdamas lietuvių Dvasios Tėvas. Cia kas sekmadienį lietuviškos pamaldos, ar krikščynos, Pirmoji Komunija, sekmadieninė mokykla, ligonių lankymas, jungtuvės, laidotuvės. Visur jis buvo pirmas ir savo žurnalistinio darbo įsipareigojimus tęsdamas iki tol, kol jo širdis sustojo plakusi 1987 m. rugsėjo 29 d. O ji sustojo plakusi taip staiga, netikėtai, Parapijos Namuose, Kensingtone, einančiam iau 73-čius amžiaus metus.

A. † A. Ramovėnas Viktoras Kazlauskas

Viešnia Mirtis pamėgo mūsų Sydneį ir šį kartą pasirinko brolių Ramovėnų Viktorą. Viktoras Kazlauskas buvo gimęs 1917 m. vasario 17 d. Alsėniškių km. Bazilionių val. ūkininko šeimoje. Iki buvo pašauktas atlikti būtiną karo tarnybą, augo ir dirbo tėvo ūkyje. Pradinį mokslą baigė vietinėje mokykloje, Karinę tarnybą atliko trečiame Kavalerijos Dragūnų pulke Tauragėje. Atgavus sostinę Vilnių, Dragūnų pulkas buvo perkeltas į Vilnių. Antrąjį Pasaulinį Karą praleido laimingai ir sukdres šeimą emigravo į Australiją. Apsigyveno Sydnejaus priemiestyje Bass Hill, kur turėjo nusipirkęs žemės sklypą ir pasistatė savo namą. Darbo 2-jų metų kontraktą atliko Sydney Water Board, toje darbovietėje pasiliko ir toliau dirbti. Dirbo įvairius darbus. Buvo

paaukštintas darbe ir sėkmingai dirbo iki išėjo į pensiją. Seimoje susilaukė sūnų ir tris dukteris. Vieną dukterį yra Lietuvoje, bet buvo atvažiavus aplankyti savo sunkiai sergantį Tėvelį. Visi vaikai suaugę ir seneliams palieką vienolika anūkių ir vieną proanūką.

Į Lietuvių Karų Veteranų sąjungą įstojo 1992 metais. Buvo labai sukalbamas ir su visais sugyveno labai taikingai. Išsėkis mielas Viktorai tolimoje Australijoje Dievo prieglobstyje.

Išlydintį paskutinę kelionę brolis Viktoras buvo pagerbtas Susikaupimo minute. Palaidotas Rookwood kapinėse lietuvių sekcijoje. Likusiais žmonai, vaikams, anūkam, proanūkiui, giminėms, draugams bei prieteliams Ramovėnų vardu reikškieu gilia užuojautą. A.V.

Padėka

Mirus mano brangiam vyrui A. † A. Edmundui Kęstučiui Ramanauskui, širdingai dėkoju klebonui dr. Pr. Daukniumi už laidotuvių apeigas, dvasinę paramą, Rožančiaus pravedimą ir šv. Mišių aukojimą. Taip pat didelė padėka Socialinės Globos Draugijai už šermenų paruošimą. Ačiū ponioms už pagalbą. Nuoširdus ačiū už geles, korteles ir aukas taip pat aukojusiems šv. Mišiom, palydėjusiems brangų vyrą į amžinybę. Esame visiems dėkingi, pasiliecam liūdesyje.

Grazina Ramanauskienė, sūnus Viktoras, dukterė Dana ir visa Ramanauskų šeima.

A. † A. Valerijai Balnionienei

iškeliavus į amžinybę, nuoširdžiai užuojautą reiškiamo visai jos šeimai, giminėms ir visiems artimiesiems.

Jonas ir Stasė Kiršai ir šeima

A. † A. Valei Balnionienei

Amžinybėn iškeliavus, nuoširdžiai užuojautą reiškiamo jos vyrui Algirdui, dukrai Dainai, sūnams Sauliui ir Andriui, sesutėms Genei ir Sofijai, broliams Petriui, Povilui, Aleksui ir Viktorui.

K.D. Lynikai V.R. Mulokai
R. Baikauskas E.K. Rubai
A.E. Bertašiai P.R. Steel
E. Klejus J.M. Vaitkai
R.G. Krepcik R.B. Žvinakiai

A. † A. Valerijai Juzėnienei

Amžinybėn iškeliavus, nuoširdžiai užuojautą reiškiamo dukrai Danai, jos vyrui Edvardui, giminėms ir artimiesiems.

S. A. Muceniekai G. Baltutyte,
V. A. Balnioniai Pet. Dir Pov. D. Baltučiai

A. † A. Aleksandruil Jankevičiui

mirus Lietuvoje, giliai užjaučiame mūsų Parapijos Tarybos narį Antaną Jankevičių, netekus savo mylimo brolio. Meldžiame gnyvės davėją Dievą, kad mūsų visų maldos jam atvertų dangaus vartus.

Melbourno Lietuvių Parapijos Taryba

Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Vytauto charakteristika

Rugsėjo 8-tos Vytauto karūnacijos dienos proga

Vytauto vaikystė yra la ba mažai žinoma. Gimęs apie 1350 metais, jis augo sunkiais Lietuvai laikais. Vokiečių Ordinas vis smarkiau veržėsi į Lietuvą. Kasmet, kartais net kelis kartus per metus, darydavo žygius. Kęstučiui Vytauto tėvui reikėjo nuolat budėti, atmūsti puolančius vokiečius ir pačiam ruošti žygius į Prūsus. Tai reikalavo didelio energingumo, kariškų gabumų, sugėėjimo. Taip dažnai susidūrdamas su vokiečiais, Kęstutis turėjo progos susipažinti arčiau ir su jų kultūra. Sunku yra faktais įrodyti, kaip didelė buvo jam tos kultūros įtaka, tikėjimo klausimuose jisai jai nepasidavė ir tvirtai laikėsi savo protėvių palikimo. Jis gynė lietuvių tikėjimą ir nepriklausomybę.

Lietuva tais laikais gyveno savišką gyvenimą skirtingą ir nuo Vakarų Europos ir nuo Rusijos. Svarbiausias skirtumas buvo tas, kad Lietuvos kultūroje trūko krikščioniško elemento, taip charakteringo ir svarbaus Europos viduramžių kultūroje. Kęstutis buvo gal pats lietuviškiausias iš visų to laiko Lietuvos kunigaikščių, kurių daugumas buvo pasidavę rusų įtakai. Jis vedė lietuvę, Birutę, ne kokia rusų kunigaikštyste, kaip tai darydavo kiti jo giminaičiai. Jo susidūrimas su kitomis tautomis nedarė jam gilių įtakos.

Paiktydamas gerus santykius su Algirdu, turėjo progos pažinti rusų reikalus. Susitikęs su lenkais, jiems nenusileidžia: priverstas pažadėjo krikštytis, bet nuo to pasidėjimo atsakė pirmą proga radęs. Taigi Kęstučio dvaras buvo vieta, kur daugiausia turėta žinių apie visus kaimynus. Netenka abejojti, kad tokiose sąlygose beaugęs Vytautas galėjo anksti susipažinti su valstybės reikalais.

Nesibaigią karo žygiai iš mažens auklėjo jame karingumą, kuriuo jis vėliau taip pasižymėjo. Atkakli jo tėvo kova dėl gimtojo krašto turėjo žadinti ir Vytauto sieloje didelę tėvynės meilę.

Tikrai lietuviškas Trakų dvaras, kuris daug santykiuodavo su

kaimyninėmis valstybėmis, buvo tinkamiausia dirva Lietuvos įjymiausiam kunigaikščiui išauginti. Tikslėnių žinių apie Vytauto auklėjimą nėra.

Kaip užsilikusios žinios sako, Vytautas buvo neaukšto ūgio, energingų ir dailių veido broužų. Turėjo didelės gyvas ir protingas akis. Iš veido atrodė moteriškas; nieks nepažino kai jis apsiirgęs savo žmonos palydovės rūbais pabėgo iš kalbėjimo. Visą Vytauto figurą atsišvietė pasitikėjimu savim, energija, gyvumu, drąsa, rizikingumu ir savigarba, žodžiu - didingo valdovo šviesa. Nors iš pažiūros mažo ūgio, bet savyje slėpė didžią dvasią. Buvo protingas ir žmoniškas. Įsidėmėtina jo orientacija: iš karto jis išsprendavo kelius reikalus. Dejuodavo net kryžiuočiai, nespėdami jo žygių ir elgesį laiku suprasti.

Paikė gerus santykius ir su pirkliais. Jų padedamas įsigijo didelius turtus: aukso, sidabro, brangių akmenų, audeklų, kailinių ir kitokių brangenybių, kurias paskiui kitiems dalindamas rodė didelį duosumą. Valgydamas ir gerdamas susivaldė, per visą gyvenimą nevartojo vyno ir jokio kito gėrimo, o tik gryną vandenį. Savo proto didingumu ir apskrumu pranešė visus savo laiko valdovus. su saviškais elgėsi gana rūšiai: ne vieno nusikaltėlio nepalikdavo nenubaudęs ir kaltę buvo sunku nuo jo paslėpti. Svečius priimdavo vaisingai ir gražiai.

Nuo pat jaunystės Vytautas mėgo karo dalykus, ginklus. Sioje srityje nauji išradimai ypač jį domindavo. Visokių karo dalykų mielai mokydavosi ir lengvai pasisavindavo. Ypač jis sekėdavo Vakarų Europos išradimus ir papročius. Kiekviename jo svarbesniame žygyje galima pastebėti karo dalykų, kultūros, mokslo pamėgimas. Čia ir paaiškėja, dėl ko jis iš vienos pusės gerbė kariškius, o iš kitos - mokslo vyrus; ir vienų ir kitų jo dvare neturkdavo ir iš įvairių kraštų atsilankydavo.

Mokėjo ne tik vokiečių, bet ir lotynų kalbą. Galėjo mokėti ir rusų, nes su jų kunigaikščiais vedė daug reikalų ir giminiavosi. Galimas

Rašo Balys Steckis

daiktas, kad Vytautas mokėjęs ir totorių kalbos, nes jo dvare totorių daug pasimaišydavo ir nuolat būdavo kun. tarnyboj; o iš kun. kanceliarijos, kaip užsimena Chillebert de Lannoy, buvo siuntinėjami totorių kalba raštai.

Visi mokslai kunigaikščiui tiek turėjo reikšmės, kiek juos buvo galima pritaikinti praktikos gyvenime. Vytautas buvo tikras kryžiuočių mokinys, realistas ir praktikas.

Kalboje buvo trumpas ir skystus, bet žinodamas reikalus, dažnai griebdavosi sąmojaus ir lakoniškumo. Kai ant Dniepro saviškiai jį atkalbinėjo dėl didelių šalčių mesti kova su totoriais, Vytautas atrėmė: todėl ir reikia kariauti, nes jeigu nugalėsime, gausime triumfą ant dviejų priešų; jei būsime nugalėti, kalbės apie mus, kad mus nugalėjo du priešai: šaltis ir totoriai. Kai kartą jam kažkas priminė jo didelį duosumą dalinant totoriam žemes Lietuvoje ir Rusijoje, Vytautas atsakęs, kad gerumu galima ir laukinius žvėris sušvelninti. O kai vėl kartą jo akyse kažkas gyrė vieną iškalbingą kunigaikštį, Vytautas trumpai tarė, kad jam patinkas mažiau iškalbingas, bet tiesakalbis.

Istoriniai reikšmingas Vytauto veikimas prasideda Kęstučio kovos metu su Jogaila. Jis atsitūrė sunkioje būklėje: abu buvo jam artimi - Kęstutis kaip tėvas, Jogaila kaip draugas - pusbrolis. Jo veikime reikšėsi svyravimas jis norėjo priešus sutaukinti. Kovai paastrėjus, jis palaiko daugiau tėvą. Bet jo veikime nežymu dar didelio veiklumo, savo iniciatyvos jis nereiškė, pildė tik Kęstučio įsakymus. Kai Jogaila grįžo iš Vitebsko, Kęstutis, skubiai parvykęs Lietuvon organizuoja pasipriešinimą. Vytautas jam tik padeda. Stačiai keistai atrodo Vytauto pasitikėjimas Jogaila, nors jau kartą buvo paaiškėję, kad Jogaila neteisusiai elgėsi. Vytauto per didelės pasitikėjimas buvo Kęstučio mirties priežastis. Ties tragiški pergyvenimai turėjo Vytautui padaryti didelį įspūdį. Jogaila kovą laimėjo klastingu būdu. Vytautas, nusivylęs draugu, išmoko žmonių žodžiais nepasitikėti ir būti atsargus. Tėvo mirtis ir paties gyvybei grėsiantis pavojus sužadino jo energiją. Nuo to laiko jis jau nebe tėvo palydovas, o kovoja savarankiškai, savo iniciatyva.

Pasiryžęs Jogailai nepasiduoti ir pabėgęs iš kalėjimo, jis įtempė visas jėgas, parodė nepaprastą veiklumą ir gabumus. Jo priešas - Jogaila: jis jam keršija už Kęstučio mirtį ir tėviškės pagrobimą. Atgauti tėviškę - vyriausias šiuo metu jo siekimas ir veikimo akstinas. Turėdamas per mažai jėgų, ieško talkininkų. Kas jam padės toje kovoje - vis vien, kad tik ta pagalba būtų naudinga. Naudingiausias šiuo momentu galėjo būti Vokiečių Ordinas. Nepaisydamas to, kad vokiečiai buvo Lietuvos priešai, jis dėjosi su jais. Tėviškės atsidavimo reikalas jį vertė susidėti ir su svetimaisiais prieš savuosius. Jis kovojo dėl savo teisių, bet ne visai teisėtu būdu.

Tikslas pateisino priemones. Ta kova truko dešimtį metų. Ji ėjo ne tik atvirame lauke, bet dažnai ir aplinkiniuose keliuose.

Vytautas daug išmoko. Jis susipažino su įvairiais žmonėmis: nusivylė draugais, iš priešų gavo pagalbą. Jisai išmoko žiūrėti į žmones su didesniu nepasitikėjimu, pasidarė atsargus - išmoko diplomatijos. Pasidėjimų laikėsi tik kol jam tai buvo naudinga, dėl to net du kartu apvylė Ordiną ir vieną kartą Jogailą. Per tą dešimtmetį turėjo progos gerai susipažinti su vokiečiais ir lenkais. Jis patyrė, kad Ordinas žiūri į jį tik kaip į Lietuvai silpninti įrankį ir kad jis kiekvienu momentu būtų jį atstumęs nuos savęs, jeigu tas Ordniui būtų naudinga buvę. Vytautas tai supradsdamas negalėjo kęstis. Bet to reikia manyti, kad iš mažens įkvėptas lietuviškumas jį traukė atgal Lietuvon. Jis visą laiką stengėsi palaikyti gerus santykius su Lietuvos visuomene ir rado joje daug pritarimo.

Vytautas dukart iš Lietuvos pabėgęs, išbuvo apie ketverius metus Prūsiose. Tenai, kryžiuočių tarpe, jis išėjo gerą ir drausmingą gyvenimo mokyklą, kuri jam padėjo atsivaduoti tėviškę. Ordino valstybė, gyvenusi keletą šimtų metų krikščioniškos Vakarų kultūros įtakoje, labai teigiamai galėjo atsiliepti sumaniam Vytautui: jis čia rado savo tikslams ne tik materialinės bet ir dvasinės paramos. Tas kraštas jį ir politiškai išlavino. Per tiek metų jis išmoko gerai vokiečių kalbą, kryžiuočių discipliną, jų administracijos, karo mokslų ir kitų dalykų.

Prūsiose Vytautas turėjo progos ir su įvairių kraštų žmonėmis susitikti ir išsišnekti. Jam buvo įdomu, kokia kitų kraštų politika, siekimai, kultūra. Svečiai Vytautui buvo atviri, nes matė, kad jį gerbia kryžiuočiai, pavesdami jam net tarpusavio ginčus spręsti. Jis Prūsiose mito Vakarų kultūros vaisiais, ypač materialine kultūra, kurią paskui kėlė savo krašte, statydamas bažnyčias, pilis ir t.t. Išmoko čia ir tos suktos, bet realios Ordino politikos, kurios vėliau pats griebdavos santykiuodamas su kaimynais. Dalyvavimas tarpe riterių, kurie išdidžiai pūtėsi, dėdamiesi esą tikrosios religijos nešėjai ir skelbėjai, turėjo ir Vytauto būdai atsiliepti. Jau iš prigimimo nemenka jo ambicija čia dar labiau sustiprėjo. Apskritai imant, Vytautas būdamas gabus, tvirtos valios, begalo energingas ir labai darbštus, iš šitos mokyklos išėjo tikras tų laikų europietis - lietuvis tautietis, susipažinęs su Vakarų siekimais ir politinėmis bei diplomatinėmis gudrybėmis.

Paviršutiniškai pažvelgus atrodo, kad Vytautas blaškėsi, buvo nepastovus: tai bėgo pas vokiečius, tai grįžo atgal, tai bėgo pas lenkus ir grįžo atgal. Bet iš tikrųjų jis tik norėjo žinoti jų karinę techniką, kaip juos geriau nukariauti ir tuo pačiu išlaisvinti savo tėviškę ir kartu tėvynę Lietuvą. Būtų labai gerai, kad Lietuva turėtų tokių vadų ir šiandien, kaip kad anais laikais buvo Vytautas Didysis Lietuvos Kunigaikštis (karalius).

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)
Klubo valandos:
Pirmd., trečiad., ketvird., 5 - 10 val.

ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS

Penktadieniais 5 - 11.30 val.
Šeštadieniais 2 - 12.30 val.
Sekmadieniais 12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad nuo 6 val.
Sekmadieniais nuo 1 val.
Skanus ir pigus valgis KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ NUO 5.30 iki 8.00 val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Kaina \$4. Kviečiame visus.
Šeimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose?
Kodėl nepasiteirauti?
Skambinkite 708 1414.